

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 127/07-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. októbra 2008 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Milana Ľalíka, Lajosa Mészáros, Marianny Mochnáčovej a Ladislava Orosza o návrhu Krajského súdu v Bratislave, zastúpeného predsedom senátu JUDr. P. P., o súlade čl. 1 § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov s čl. 1 a čl. 12 Ústavy Slovenskej republiky takto

r o z h o d o l :

Návrhu Krajského súdu v Bratislave na vyslovenie nesúlady čl. 1 § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov s čl. 1 a čl. 12 Ústavy Slovenskej republiky n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 20. marca 2007 doručený návrh Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „navrhovateľ“), zastúpeného predsedom senátu JUDr. P. P., na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o súlade čl. 1 § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z. z.“) s čl. 1 a čl. 12 ústavy.

Navrhovateľ vo svojom návrhu uvádza, že v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 3 Sp 48/2005 «Právny zástupca navrhovateľiek Š. T., nar. ..., bytom B. a M. S., rod. T., nar. ..., bytom B. JUDr. I. S., advokát požiadal Krajský súd v Bratislave o preskúmanie rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu v B. č. k. 225-4/2004/D zo dňa 9. 2. 2005 podľa hlavy tretej, piatej časti O. s. p. Predmetným rozhodnutím Obvodný pozemkový úrad v B. ako správny orgán príslušný na konanie podľa § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Zb. (správne má byť všade aj ďalej Z z., pozn.) o navrátení vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov po preskúmaní uplatneného reštitučného nároku Š. T. a M. S., rod. T. rozhodol, že vyššie uvedeným navrhovateľkám sa nepriznáva vlastnícke právo, ani nárok na náhradu za pozemok v katastrálnom území B., vedený na PK vl. č. 1313, par. č. 11809, záhrada vo výmere 569 m², nakoľko nie sú splnené podmienky § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Zb. a žiadateľky nepreukázali, že sú občiankami Slovenskej republiky.

Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Zb., ak pôvodný vlastník pozemku, ktorému sa nárok uplatňuje zomrel, sú oprávnenými osobami štátny (správne má byť štátni, pozn.) občania Slovenskej republiky, fyzické osoby v poradí ďalej určenom. Na výzvu Obvodného pozemkového úradu aby obe navrhovateľky predložili doklad o štátnom občianstve, tak ako to vyžaduje § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Zb. JUDr. I. S. listom zo dňa 27. 1. 2005 oznámil, že obe žiadateľky sú Rakúske štátne občianky s trvalým pobytom na území Slovenska. Keďže

zákon č. 503/2003 Zb. vo svojom ustanovení § 2 ods. 2 citovaného zákona striktnie vymedzuje, že oprávnenými osobami sú len občania Slovenskej republiky a splnenie tejto podmienky nebolo žiadateľkami ani ich právnym zástupcom preukázané, správny orgán skonštatoval nesplnenie tejto podmienky a preto nemohol žiadateľkám priznať vlastníctvo ani nárok na náhradu za pozemok, ku ktorému si nárok uplatnili.

Proti tomuto rozhodnutiu bol zo strany právneho zástupcu žiadateľiek JUDr. I. S. podaný návrh na preskúmanie, v ktorom uviedol, že pri rozhodovaní o nároku žiadateľiek nebolo prihliadané na tak závažnú okolnosť, že manželka nebohého F. T., Š. T. žije na Slovensku bez prerušenia s trvalým pobytom od roku 1928. Na Slovensku celý život pracovala, tu poberá dôchodok a tu spolu s manželom nadobudli celý svoj majetok. Podobná situácia je aj u dcéry nebohého M. S., ktorá na Slovensku žije s neprerušným trvalým pobytom od svojho narodenia, tu celý život pracovala a tu aj poberá dôchodok. Právny zástupca žiadateľiek je toho názoru, že žiadateľky by mali byť rovnako posudzované ako občianky Slovenskej republiky. Podľa názoru právneho zástupcu žiadateľiek neuznanie vlastníckeho práva z dôvodu, že žiadateľky nie sú občiankami Slovenskej republiky je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, s článkom 1 a článkom 12 ktoré zaručujú, že Slovenská republika je demokratický právny štát, v ktorom sú ľudia slobodní a rovní v dôstojnosti i právach. Podmienka štátneho občianstva je preto v prípade žiadateľiek o priznanie vlastníckeho práva diskriminujúca a preto aj protiústavná, podľa názoru právneho zástupcu žiadateľiek.

Vzhľadom na evidentný rozpor ustanovenia § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Zb. s Ústavou Slovenskej republiky právny zástupca navrhol postupovať podľa § 109 ods. 1 písm. b O. s. p. konanie prerušiť a postúpiť vec na zaujatie stanoviska Ústavnému súdu SR s návrhom na postup podľa čl. 125 ods. 1 písm. a Ústavy Slovenskej republiky. Uznesením Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 3 Sp/48/2005 zo dňa 8. 6. 2006 bolo konanie v predmetnej veci prerušené do rozhodnutia Ústavného súdu v predmetnej veci.

Krajský súd v Bratislave navrhuje, aby námietku nesúlady § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Zb. o navrátení vlastníctva k pozemku v znení neskorších predpisov s čl. 1 a 12 Ústavy Slovenskej republiky prijal ústavný súd na ďalšie konanie. “.

Ústavný súd návrh navrhovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí pléna ústavného súdu podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. PL. ÚS 127/07-6 zo 14. novembra 2007 a prijal ho na ďalšie konanie.

Ústavný súd po prijatí návrhu na ďalšie konanie vyzval účastníkov konania oznámiť, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, a Národnú radu Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) a vládu Slovenskej republiky ako vedľajšieho účastníka konania, zastúpeného Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“), aj na zaujatie stanoviska k návrhu krajského súdu.

Národná rada k návrhu krajského súdu vo svojom stanovisku uviedla:

«Navrhovateľ namieta rozpor § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom s čl. 1 a 12 Ústavy Slovenskej republiky. Navrhovateľ sa len veľmi stručne odvoláva na niektoré ustanovenia oboch článkov Ústavy Slovenskej republiky, ktoré podľa neho zaručujú, že „Slovenská republika je demokratický právny štát, v ktorom sú ľudia slobodní a rovni v dôstojnosti i právach“. Dovoľávať sa rozporu s čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky je pritom možné vždy len v spojitosti s iným ustanovením Ústavy Slovenskej republiky, čo vyjadril aj Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „Ústavný súd“) vo svojom náleze, podľa ktorého „ustanovenie čl. 12 ods. 2 ústavy má všeobecný, deklaratívny charakter a nie charakter základného ľudského práva a slobody. Jeho použitie je možné sa dovoľávať len v spojitosti s ochranou konkrétnych základných práv a slobôd uvedených v ústave“ (I. ÚS 17/1999). Rovnako je možné dovoľávať sa rozporu s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky len v spojitosti s iným článkom Ústavy Slovenskej republiky, ktorý by obsahoval konkrétne práva alebo slobody. V čl. 1 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky je vyjadrený „najvšeobecnejší princíp“, ktorý sa v Slovenskej republike uplatňuje a od ktorého sa odvíjajú jednotlivé práva a slobody, ktorých porušením automaticky dochádza aj k porušeniu toho princípu. V tomto zmysle sa vyjadril aj Ústavný súd, podľa ktorého „Princíp právneho štátu ustanovený čl. 1 je základným ústavnoprávnym princípom

v Slovenskej republike. Ak národná rada uplatní svoju zákonodarnú právomoc v nesúlade s iným ustanovením ústavy, zároveň tým poruší aj základný princíp ústavnosti ustanovený čl. 1.“ (PL. ÚS 15/98). Navrhovateľ len okrajovo namieta porušenie vlastníckych práv, ktoré upravuje čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky, ale porušenie tohto článku v návrhu nenamieta.

Ústavný súd Slovenskej republiky sa k čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky vyjadril už viackrát, pričom v jednom zo svojich nálezov uvádza, že „Tento článok Ústavy Slovenskej republiky nevyhlasuje za základné ľudské právo vlastníctvo samotné, ale právo byť vlastníkom, t. j. právo nadobúdať vlastníctvo“ (PL. ÚS 38/95). Ochrana podľa tohto článku sa potom už priznáva len skutočnému vlastníkovi a nie tomu, kto chce nadobudnúť vlastníctvo. V rovnakom zmysle sa vyjadril Ústavný súd aj v ďalšom svojom náleze, podľa ktorého „Ustanovenie čl. 20 ods. 1 ústavy nie je právnym základom oprávňujúcim osobu na pridelenie majetku od štátu. Článkom 20 ods. 1 ústavy sa vlastníkovi priznáva len ochrana majetku, ktorý nadobudol v súlade splatným právnym poriadkom.“ (PL. ÚS 33/95). Predmetom zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom je „právo na navrátenie vlastníctva“ (§ 2 ods. 1) a nie právo vlastníť pozemky. Štát - zákonodarca v zákone len určuje podmienky, kto má „právo na navrátenie“ vlastníctva, pričom jednou z podmienok je štátne občianstvo Slovenskej republiky. Je plne v kompetencii zákonodarcu, aby v súlade s Ústavou Slovenskej republiky podľa svojho uváženia určil podmienky na navrátenie vlastníctva, čo potvrdil aj Ústavný súd vo svojom náleze „S výhradou dodržania základných princípov ústavnosti, ústavou zaručených práv a slobôd a záväzkov vyplývajúcich zo všeobecných pravidiel medzinárodného práva a z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 1 ods. 2 ústavy), národná rada môže pri uplatňovaní svojej zákonodarnej pôsobnosti prijať ľubovoľný zákon“ (PL. ÚS 32/95).

Z uvedených dôvodov navrhujem, aby Ústavný súd návrh v celom rozsahu zamietol.»

Vláda ako vedľajší účastník konania vo svojom stanovisku k návrhu krajského súdu uviedla:

«Napádané ustanovenie zákona č. 503/2003 Z. z. a s tým súvisiace ďalšie právne normy daného predpisu:

Zákon č. 503/2003 Z. z. upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo

vydané podľa osobitného predpisu¹). Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria

- a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria
- b) lesný pôdny fond.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z., právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (ďalej len „rozhodujúce obdobie“) spôsobom uvedeným v ustanovení § 3.

Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z., ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v ustanovení § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5 alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami štátni občania Slovenskej republiky, fyzické osoby v tomto poradí.

Dotknuté články Ústavy Slovenskej republiky:

Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky, Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Podľa čl. 12 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky, ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti a v právach.

Navrhovateľ vo svojom podaní namieta nesúlad § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. s čl. 1 ods. 1 veta prvá a s čl. 12 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky bez právne dôvodnej argumentácie.

Navrhovateľ bližšie neuvádza v čom sa § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. dostal do nesúladu práve s citovanými článkami Ústavy Slovenskej republiky.

Podľa konštantnej judikatúry čl. 12 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky predstavuje všeobecné ustanovenie pre diskrimináciu fyzických ako aj právnických osôb zo strany štátnych orgánov, avšak ide o diskrimináciu pri zásahu do určitého konkrétneho základného práva alebo slobody zaručeného Ústavou Slovenskej republiky.

„Ustanovenia čl. 12 ods. 1 a 4, čl. 13 ods. 1 a 4 a čl. 35 všeobecne vylučujú aj diskrimináciu fyzickej alebo právnickej osoby. Ich aplikácia však nie je možná bez konkrétneho vyjadrenia dopadu diskriminujúceho postupu štátneho orgánu alebo orgánu štátnej správy na základné právo alebo slobodu fyzickej alebo právnickej osoby“

(I. ÚS 34/96 z 31. októbra 1996).

Obmedzené alebo porušené právo alebo slobodu, ktorému sa poskytuje všeobecná ochrana aj podľa čl. 12 ods. 1 veta práva (správne má byť prvá, pozn.), (ako aj čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky), však navrhovateľ bližšie neuviedol.

V danom prípade by mohlo ísť o právo podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky.

V zmysle čl. 20 ods. 1 veta prvá, druhá Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

V zmysle čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastnickeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

S prihliadnutím na vyššie uvedené mal navrhovateľ pravdepodobne na mysli, obmedzenie vlastnickeho práva pre osoby, ktoré nie sú štátnymi občanmi Slovenskej republiky a teda podľa § 2 ods. 1 a 2 zákona č. 503/2003 Z. z. sú vylúčené z postavenia oprávnených osôb, teda z možnosti na navrátenie na rozdiel od štátnych občanov Slovenskej republiky vlastnickeho práva k odňatým pozemkom resp. k príslušnej náhrade za odňaté pozemky.

V tejto súvislosti poukazujeme na rozhodnutie Európskej komisie pre ľudské práva zo 4. marca 1996 vo veci „Ladislav a Aurel Brežní proti Slovenskej republike“.

V uvedenom rozhodnutí bolo konštatované, že podľa konštantnej judikatúry orgánov Dohovoru za „majetky“ podľa čl. 1 Protokolu č. 1 sa považujú buď „majetky existujúce“ alebo majetkové hodnoty vrátane pohľadávok, o ktorých sťažovateľ môže tvrdiť, že má aspoň „legitímnu nádej“ na ich zhmotnenie. Naopak za majetok sa v zmysle cit. článku nepovažuje nádej na uznanie bývalého vlastnickeho práva, ktorého výkon už dlho nie je efektívny.

Konanie o reštituovaný skonfiškovaný majetok sa nedotýka „existujúcich majetkov“ a preto aplikácia zákona č. 503/2003 Z. z. nespadá pod ochranu poskytnutú čl. 1 Protokolu 1. Následne na to bolo v citovanom rozhodnutí konštatované, že nedošlo ani k porušeniu čl. 14 Dohovoru (obdoba čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), keďže čl. 14 Dohovoru neexistuje nezávisle, pretože sa vzťahuje iba na užívanie práv a slobôd Dohovorom

zaručených, a keďže pri dovolávaní sa čl. 14 Dohovoru v spojení s čl. 1 Protokolu 1 bolo v danom prípade konštatované nepoužitie čl. 1 Protokolu 1 a teda ani čl. 14 Dohovoru, sa nemohol s ním kombinovať.

Štrasburské orgány ochrany práva aj v ďalších obdobných prípadoch v zásade rešpektovali vnútroštátne právne predpisy, ktoré určovali podmienky za akých sa bude vracať skonfiškovaný majetok, resp. akou formou sa bude kompenzovať jeho náhrada („Malhous c. Česko“, rozhodnutie z 13. decembra 2000 týkajúce sa sťažnosti č. 33071/96).»

Ani jeden z účastníkov konania netrval na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

II.

Návrh krajského súdu smeruje k posúdeniu súladu čl. 1 § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. s čl. 1 a čl. 12 ústavy. Navrhovateľ označené články ústavy síce bližšie neuvádza, ale z obsahu návrhu vyplýva, že namieta nesúlad čl. 1 § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. s čl. 1 ods. 1 a čl. 12 ods. 1, resp. ods. 2 ústavy. Krajský súd namieta nesúlad čl. 1 § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. s označenými článkami ústavy z dôvodu ustanovenej podmienky štátneho občianstva Slovenskej republiky v napadnutom ustanovení zákona č. 503/2003 Z. z.

Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo

etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. I § 2 zákona č. 503/2003 Z. z. právo na navrátenie vlastníctva k pozemkom podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 spôsobom uvedeným v § 3 tohto zákona.

Podľa čl. I § 1 zákona č. 503/2003 Z. z. predmetom zákona je navrátenie vlastníctva k pozemkom, t. j. ide o právny predpis reštitučného charakteru. Tento zákon nedeklaruje ani negarantuje právo vlastniť pozemky, ale upravuje podmienky a rozsah navrátenia vlastníctva k pozemkom. To napokon vyplýva aj z dôvodovej správy k vládnemu návrhu zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom (tlač č. 537 z augusta 2003), v ktorej sa konštatuje, že

„Vzhľadom na to, že právo na vydanie nehnuteľnosti, ktoré nebolo uplatnené do 31. decembra 1992, okrem osobitných prípadov, zaniklo ako aj z dôvodu, že doterajšie právne predpisy riešili otázku náhrad komplexne a z dôvodu, že pozemky, ktoré zostali vo vlastníctve štátu boli pridelené oprávneným osobám ako náhradné a tam, kde bol štát spoluvlastník aj odpredávané z dôvodu usporiadania pozemkového vlastníctva podľa Zásad na uplatňovanie niektorých ustanovení zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom, dospelo sa k záveru vypracovať predkladaný návrh zákona.

Cieľom predkladaného návrhu zákona je umožniť oprávneným osobám, ktoré neuplatnili svoj nárok v lehote, aby tento nárok mohli uplatniť v novej jednoročnej lehote.“

Ústavný súd sa k otázke reštitúcie a k osobnému a vecnému rozsahu reštitučných nárokov (plnení) vyjadril v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou podľa čl. 125 ústavy, keď konštatoval, že reštitučné zákony nemôžu svojou úpravou presahovať ústavou ustanovené medze, ktoré sa určitým cieľom upravujú a v rámci ktorých sa môže pohybovať zákonom určený rozsah a spôsob postupu štátnych orgánov (PL. ÚS 30/95).

Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti už judikoval, že národná rada je viazaná ústavou v rovnakej miere ako všetky ostatné štátne orgány Slovenskej republiky (čl. 2 ods. 2 ústavy). Pri uplatnení svojej zákonodarnej pôsobnosti môže síce prijať ľubovoľný zákon, ale len pokiaľ takýmto zákonom neprekročí rámec daný ústavou (PL. ÚS 32/95). Taktiež judikoval, že čl. 20 ústavy nevyhlasuje za základné ľudské právo vlastníctvo samotné, ale právo byť vlastníkom, t. j. právo nadobudnúť vlastníctvo (PL. ÚS 38/95). Vyslovil tiež, že čl. 20 ods. 1 ústavy nie je právnym základom oprávňujúcim osobu na pridelenie majetku od štátu (PL. ÚS 33/95). Ústavou garantované právo vlastníť nie je absolútne právo, v súlade s ústavnými limitmi ho možno obmedziť zákonom za podmienok uvedených v čl. 13 ods. 2 až 4 ústavy.

K podmienke štátneho občianstva ako predpokladu vzniku reštitučného nároku sa ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti zatiaľ nevyjadroval.

Európska komisia pre ľudské práva v Štrasburgu (ďalej len „Komisia“) v súvislosti s reštitúciami vyslovila, že podľa dohovoru neexistuje právo na reštitúciu vlastníctva, a pretože diskriminácia podľa čl. 14 dohovoru je možná len v súvislosti s porušením niektorého hmotného práva zaručeného dohovorom, nemožno odvodiť v prípade podmienky ani štátneho občianstva, ani trvalého pobytu podľa reštitučných predpisov porušenia zákazu diskriminácie. Ak teda neexistuje podľa dohovoru právo na reštitúciu vlastníctva, sú podľa Komisie reštitúcie v rukách každého štátu ako suveréna (č. 23131/93 Brežní v. Slovensko, č. 28390/95 Petzoldová v. Česká republika, č. 23899/93 Nohejl v. Česká republika, č. 23069/93 Jonas v. Česká republika).

Ústavný súd Českej republiky pri svojej rozhodovacej činnosti v súvislosti s reštitučným zákonodarstvom konštatoval, že čl. 11 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ktorý platí aj v Slovenskej republike a obsahovo je identický s čl. 20 ods. 2 ústavy, je špeciálnym ustanovením k ústavnému princípu rovnosti všetkých subjektov týkajúcich sa nadobúdania a ochrany vlastníckeho práva. Je to práve čl. 11 ods. 2 listiny, ktorý vytvára pre zákonodarcu priestor pre obmedzenie okruhu oprávnených osôb v reštitučnom zákonodarstve ustanovením podmienky štátneho občianstva (PL. ÚS 24/98).

Zásadné stanovisko zaujal Ústavný súd Českej republiky k podmienke štátneho občianstva ako predpokladu pre vydanie majetku v rámci reštitúcie už vo svojom náleze sp. zn. PL. ÚS 33/96 zo 4. júla 1997.

Tieto východiská zohľadnil ústavný súd pri formulovaní svojich záverov, ktoré smerovali k zaujatiu stanoviska k podmienke štátneho občianstva v zákone č. 503/2003 Z. z. v súvislosti s navrátením vlastníctva k pozemkom, ktorej posúdenie krajský súd považuje za relevantnú pre svoje rozhodovanie. Z tohto dôvodu ústavný súd ďalšie podmienky ustanovené v čl. I § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. neposudzoval.

V súvislosti s navrátením vlastníctva pozemkov a namietanou „diskrimináciou“, ktorá je chránená čl. 12 ústavy ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že ju treba v konkrétnom prípade posudzovať s vykonávaním základných práv a slobôd obsiahnutých v druhej hlave druhom oddiele ústavy.

V súvislosti s navrátením vlastníctva treba v tejto súvislosti za právne relevantné ustanovenie považovať druhú vetu čl. 20 ods. 2 ústavy, ktorá vytvára priestor na to, aby zákon ustanovil limity osobného rozsahu potenciálnych reštituentov z dôvodu, že toto ustanovenie deklaruje, aby určité veci boli iba vo vlastníctve občanov alebo právnických osôb so sídlom v Slovenskej republike. Kým čl. 4 ústavy explicitne vymedzuje veci, ktoré sú priamo z ústavy vo vlastníctve Slovenskej republiky, čl. 20 ods. 2 prvá veta ústavy ustanovuje zákonné limity vecného rozsahu majetku, ktorý môže byť len vo vlastníctve štátu a čl. 20 ods. 2 druhá veta ústavy vytvára priestor pre zákonodarcu ustanoviť osobný a vecný rozsah pri právnej úprave vlastníctva, resp. majetkových otázok, napríklad tak, že zúži osobný rozsah vlastníkov len na občanov Slovenskej republiky a právnické osoby so sídlom v Slovenskej republike ako vlastníkov určitých vecí.

Rešpektujúc limity dané ústavou, špecifiká reštitučného zákonodarstva, ako aj doterajšiu judikatúru ústavného súdu ústavný súd dospel k záveru, že v čl. I § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. ustanovená podmienka štátneho občianstva Slovenskej republiky pre navrátenie pozemkov nevykazuje znaky namietaného nesúladu ani s čl. I

ústavy, ani s čl. 12 ústavy. Vzhľadom na tento záver ústavný súd návrhu krajského súdu na vyslovenie nesúladu čl. I § 2 ods. 1 ústavy s čl. 1 a čl. 12 ústavy nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. októbra 2008